

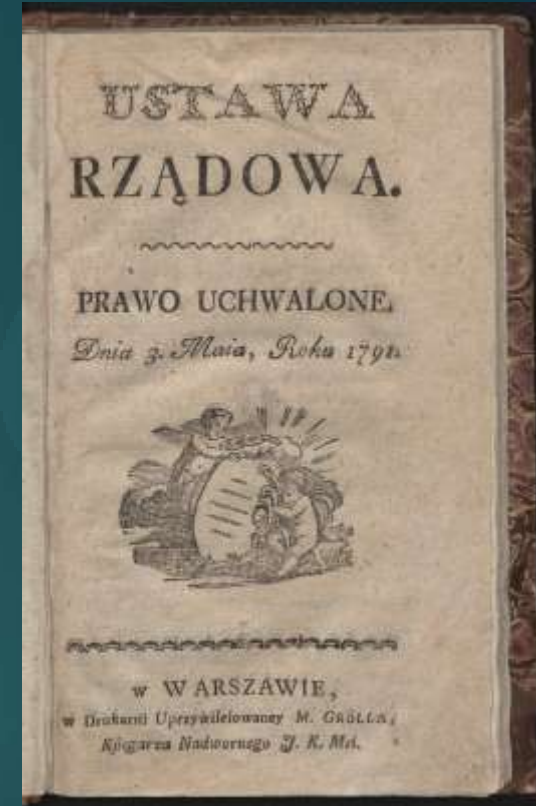
Konstytucja *3 maja*

03.05.1791R.

Czym była Konstytucja?

- Uchwalona 3 maja 1791 roku na Sejmie Czteroletnim ustawa regulująca ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów była pierwszą w Europie i drugą na świecie nowoczesną konstytucją. Wprowadzała w Rzeczypospolitej ustrój monarchii konstytucyjnej – zachowywała stanową strukturę społeczeństwa, ale otwierała perspektywę dalszych przekształceń systemu państwowego. Na jej podstawie przyjęto monteskiuszowski podział władz na prawodawczą, wykonawczą i sędziowską, a także zniesiono m.in. liberum veto, konfederacje i wolną elekcję. Choć *Konstytucja 3 maja* obowiązywała jedynie przez 14 miesięcy, była wielkim osiągnięciem narodu polskiego chcącego zachować niezależność państwową oraz zapewnić możliwość rozwoju gospodarczego i politycznego kraju.

Co znajdowało się na papierze?

- **Konstytucja 3 Maja** ujęta była w 11 artykułach. Wprowadzała prawo powszechnej niepodległości (dla szlachty i mieszczaństwa) oraz trójpodział władzy na ustawodawczą (dwuizbowy parlament), wykonawczą (król) i sądowniczą. **Konstytucja** ograniczała nadmierne immunitety prawne i polityczne przywileje szlachty zagrodowej.

Kto uchwalił Konstytucję?

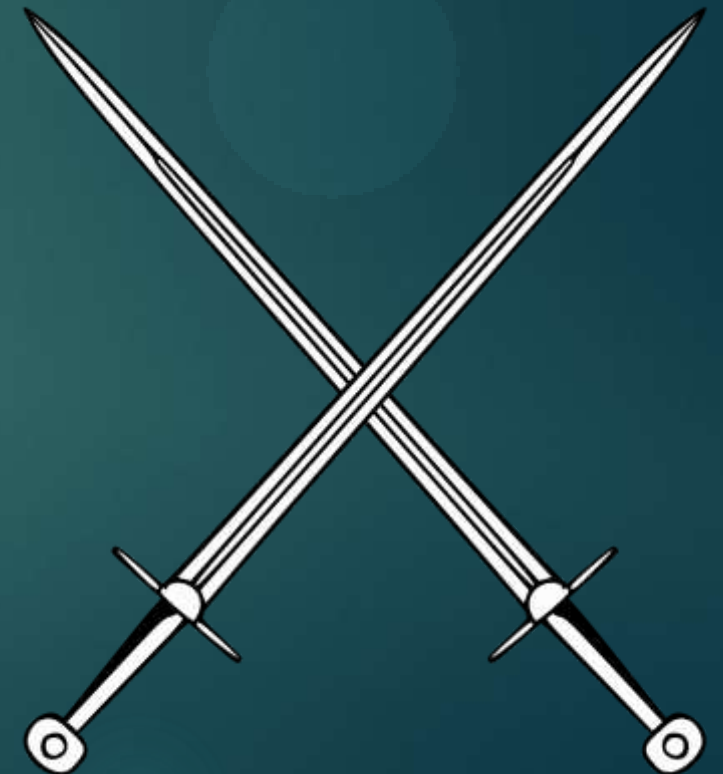
- ▶ Konstytucja została uchwalona przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Stanisław August Poniatowski z herbu Ciołek – król Polski w latach 1764–1795, ostatni władca Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Urodzony 17 stycznia 1732r - na Białorusi. Zmarł 12 lutego 1798, w Rosji. Mąż Elżbiety Grabowskiej.

Co działo się dalej?

- ▶ Przyjęcie monarchicznej Konstytucji 3 maja spowodowało opozycję republikańców oraz sprowokowało wrogość Imperium Rosyjskiego, które od 1768 roku było protektorem Rzeczypospolitej i gwarantem nienaruszalności jej ustroju. W wojnie w obronie konstytucji Polska, zdradzona przez swojego pruskiego sprzymierzeńca Fryderyka Wilhelma II, została pokonana przez wojska rosyjskie Katarzyny Wielkiej, wspierające konfederację.

Co stało się z Konstytucją?

- ▶ Konstytucja przestała w praktyce obowiązywać od 24 lipca 1792 roku, czyli w momencie przystąpienia króla Stanisława Augusta Poniatowskiego do konfederacji targowickiej. W ciągu tych 14 miesięcy Sejm Czteroletni uchwalił szereg ustaw szczegółowych, będących rozwinięciem jej postanowień. Przestała natomiast być obowiązującym aktem prawnym, została derogowana 23 listopada 1793 roku. Sejm grodzieński uznał wtedy Sejm Czteroletni za niebyły i uchylił wszystkie ustanowione na nim akty prawne.

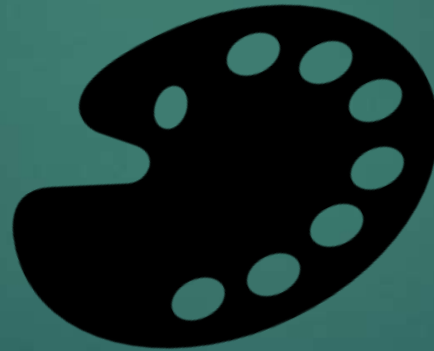

Jan Matejko i Konstytucja...

Kim jest Jan Matejko?

- ▶ Jan Matejko to polski malarz, urodzony 24 czerwca 1838r, zmarł 1 listopada 1893r. Twórca obrazów historycznych i batalistycznych. Był autorem ponad trzystu obrazów olejnych oraz kilkuset rysunków i szkiców. Jeden z najwybitniejszych polskich malarzy w historii, znany między innymi z dzieła „Konstytucja 3 Maja 1791 roku”. Powstawał od stycznia do października 1891. Obraz ma wymiary 247 × 446 cm.

Co widnieje na obrazie Jana Matejki?

- ▶ Obraz Jana Matejki "Konstytucja 3 maja" przedstawia pochód posłów z Zamku Królewskiego do kolegiaty św. Jana w celu zaprzysiężenia z królem tekstu konstytucji. Centralną postacią obrazu jest marszałek Sejmu Wielkiego Stanisław Małachowski z nową konstytucją w dłoni. Po schodach do kolegiaty św. Jana wchodzi król Stanisław August Poniatowski. W środku obrazu przedstawiona jest scena, która tak naprawdę rozegrała się na Zamku Królewskim. Poseł ziemi kaliskiej Jan Suchorzewski, przeciwny konstytucji i reformom, próbuje zabić nożem swojego synka.

Kogo jeszcze ukazano na obrazie?

- ▶ Aleksander Linowski (ok. 1759–1820), poseł na Sejm Wielki, zwolennik konstytucji
- ▶ Ignacy Wyssogota Zakrzewski (1745–1802), poseł na Sejm Wielki, zwolennik konstytucji
- ▶ Tadeusz Kościuszko (1746–1817), generał wojsk koronnych
- ▶ Kazimierz Nestor Sapieha (1757–1798), marszałek Sejmu Wielkiego
- ▶ Julian Ursyn Niemcewicz (1757–1841), poseł na Sejm Wielki, współautor konstytucji
- ▶ Michał Zabiełto (1760–1815), poseł na Sejm Wielki, zwolennik konstytucji
- ▶ Stanisław Kublicki (1750–1809), poseł na Sejm Wielki, zwolennik konstytucji
- ▶ Franciszek Ksawery Branicki (ok. 1730–1819), hetman wielki koronny, przeciwnik konstytucji
- ▶ Hugo Kołłątaj (1750–1812), podkanclerzy koronny, współautor konstytucji
- ▶ Feliks Turski (1720–1800), biskup krakowski (lub Tymoteusz Gorzeński, biskup smoleński)
- ▶ Ignacy Potocki (1750–1809), marszałek wielki litewski, współautor konstytucji
- ▶ Adam Kazimierz Czartoryski (1734–1823), starosta generalny ziem podolskich, zwolennik konstytucji
- ▶ Scipione Piattoli (1749–1809), sekretarz prywatny królewski, współautor konstytucji
- ▶ Tadeusz Matuszewicz (1765–1819), poseł na Sejm Wielki, współautor konstytucji
- ▶ Stanisław August Poniatowski (1732–1798), król Polski
- ▶ Anna Charlotta Dorota von Medem (1761–1821), księżna kurlandzka (lub Róża z Martynkowskich Dekertowa)
- ▶ Elżbieta z Szydłowskich Grabowska (1748/9–1810), metresa królewska

Na pamiątkę...

- ▶ 3 maja to, Polskie święto państwowe obchodzone w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791) - ustanowione w 1919 i ponownie w 1990. Dzień ten jest dniem wolnym od pracy.

Dziękuję za uwagę...

